

Țacă am fi animale

© Heike Huslage-Koch, 2016

Wilhelm Genazino s-a născut în 1943 la Mannheim. În anii 1960 a studiat filologie germană, filosofie și sociologie la Goethe-Universität Frankfurt am Main. A fost jurnalist independent până în 1965, an în care a debutat ca romancier cu *Laslinstrasse*, după care a lucrat ca editor și a scris piese de tea-

tru radiofonic. În 1977 a publicat trilogia *Abschaffel*, care l-a plasat rapid în rândul celor mai importanți scriitori germani contemporani, iar în 1990 a fost desemnat membru al Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung. Autor a peste cincisprezece romane (*Ein Regenschirm für diesen Tag*, *Das Glück in glücksfernen Zeiten*, *Eine Frau, eine Wohnung, ein Roman* ș. a.) și o serie amplă de eseuri, Genazino a primit numeroase distincții, printre care prestigiosul Georg-Büchner Preis, și a fost tradus în peste zece limbi.

Wilhelm Genazino

Dacă am fi animale

Traducere din limba germană și note de
Matei Martin

Redactare: Dragoș Ghișulete
Tehnoredactare: Liviu Stoica
Corectură: Rodica Crețu
Design copertă: Andra Penescu

WENN WIR TIERE WÄREN

Wilhelm Genazino

Copyright © Carl Hanser Verlag München 2011

Copyright © of the translation: S. Fischer Foundation
by order of TRADUKI

DACĂ AM FI ANIMALE

Wilhelm Genazino

Copyright © 2017 Editura ALLFA

Toate drepturile rezervate.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României GENAZINO, WILHELM

Dacă am fi animale / Wilhelm Genazino; trad.: Matei
Martin. – București: ALLFA, 2017
ISBN 978-973-724-474-1

I. Martin, Matei (trad.)

821.112.2

Grupul Editorial **ALL**:

Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București

Tel.: 021 402 26 00

Fax: 021 402 26 10

www.all.ro

Editura ALLFA face parte din **Grupul Editorial ALL**.

/editura.all
allcafe.ro

traduki

Această carte a apărut cu sprijinul oferit de TRADUKI, o rețea pentru promovarea literaturii din care fac parte Ministerul Federal pentru Europa, Integritate și Afaceri Externe al Republicii Austria, Ministerul Afacerilor Externe din Republica Federală Germania, Fundația Culturală Elvețiană Pro Helvetia, KulturKontakt Austria (din însărcinarea Cancelariei Federale a Republicii Austria), GoetheInstitut, Agenția Slovenă de Carte JAK, Ministerul Culturii din Republica Croația, Resortul pentru Cultură al guvernului Principatului Liechtenstein, Fundația Culturală Liechtenstein, Ministerul Culturii din Republica Albania, Ministerul Culturii și Informației din Republica Serbia, Ministerul Culturii din România, Ministerul Culturii din Muntenegru, Târgul de Carte de la Leipzig și Fundația S. Fischer.

Era o după-amiază prea caldă, ba chiar aproape toridă, și mă aflam în drum spre casă, spre apartamentul meu liniștit cu două camere. Cu toate că văzusem casele din împrejurimi de o mie de ori, îmi făcea oricând plăcere să le privesc, fie și în trecere. Majoritatea erau vechi și nu puține erau dărăpănate. Multe dintre ele aveau ramele ferestrelor putrezite, la unele lipseau chiar și ușile. Unele mai erau locuite, altele nu, pentru că zgomotul și praful deveniseră insuportabile. Casele nu mai trezeau decât puținor oameni dorința de a rămâne. Aici nu mai locuiau decât pensionari și văduve scăpătate. De undeva se auzea urlând o alarmă stricată – lucru care se întâmpla de mai multe ori pe vară. O jumătate de minut, alarma a urlat în gol, ceea ce nu a neliniștit pe nimeni. Îmi trecea adesea prin cap că alarma nu voia decât să atragă atenția asupra degradării acestei zone. Mă gândeam la colegul (și, în ultimii ani, prietenul) meu Michael Autz, care murise, cu totul surprinzător, în seara din ajun. Avea doar patruzeci și doi de ani. Karin, soția lui, mă sunase și îmi povestise, plângând, ce se întâmplase.

Ca de obicei, Michael se îndreptase după cină spre dormitor, ca să se odihnească puțin. După cel mult trei sferturi de oră, ar fi trebuit să se întoarcă odihnit și refăcut. După aproape o oră, Karin începuse să se neliniștească și se duse să vadă ce era cu el. Îl găsisse, ca de obicei, întins pe canapea, pe jumătate învelit cu o pătură de lână. Nu mai mișca. Soția lui spunea că îl sunase pe medicul de familie, care sosise imediat și întocmise certificatul de deces. Probabil, un infarct. Înfirmarea urma să aibă loc două zile mai târziu la cimitirul principal. Michael

era arhitect, la fel ca mine. Lucra la un birou de arhitectură destul de mic, dar deosebit de productiv, și îmi făcea și mie rost de lucrări. Asta era – din punct de vedere profesional – singura diferență dintre noi: el era arhitect angajat, eu eram arhitect independent. Așa scria pe plăcuța de la intrarea casei în care locuiam și lucram. Mai cinstit ar fi fost să scrie „arhitect dependent“. Căci depindeam aproape exclusiv de biroul la care lucra Autz – și, în acest birou, el era singurul dintre cei șase arhitecți care îmi mai dădea câte o lucrare. Moartea lui Michael mai mult mă neliniștea decât mă întrista. Nu aveam de ce să-mi fac griji pentru anul în curs și nici pentru următorul, însă trebuia să găsesc o soluție pentru perioada care avea să vină.

Îl admiram pe Michael. Era un om plin de viață, descurcăreț și volubil. Dintre noi doi, el era cel dominant – iar eu nu i-am contestat niciodată acest statut. Mi se părea că oamenii dominanți au nevoie de compania cuiva mai puțin energetic, pe care să-l poată impulsiona mai ușor. Chiar și Karin, soția lui, era o prezență discretă în toate privințele. Și ea îl admira, iar el îi era recunoscător, nutrind pentru ea, dacă se poate spune așa, o afecțiune sinceră. Mergând liniștit, ochii mi-au fost cuprinși de o umezeală ciudată, aproape dulce. Eram surprins, ba chiar, într-un fel, copleșit. Am cotit pe o stradă pustie ca să nu-mi vadă nimeni ochii umezi. Nu trecuseră nici patru luni de când Autz și cu mine găsiserăm pe stradă cartea de identitate a unui necunoscut. O zăriserăm amândoi odată, ne aplecaserăm după ea în același timp, dar Autz fusese primul care pusese mâna pe ea. Atunci mă supărasem, astăzi însă eram fericit că se întâmplase așa. Căci, după doar câteva zile, lui Autz îi venise ideea să comande prin poștă, pe adresa lui, dar în numele persoanei respective, diverse lucruri de la casele de comenzi. Poștașul compara doar numele destinatarului cu numele din buletin și îi dădea pachetul. Astfel, Autz reușise să comande și să primească un toaster, un fier de călcat și o cafetieră. Rolul soției lui Autz în toată această poveste nu era cunoscut. Pe de o parte, îl bătea la cap să înceteze cu șmecheriile astea, pe de altă parte, se bucura de isprăvile soțului ei.

Autz m-a încurajat să folosesc și eu cartea de identitate, dar am refuzat – nu foarte ferm, trebuie să recunosc. Într-un fel,

aș putea spune că mă simțeam ușurat că Autz murise. Ar fi încercat mereu să mă chinuie și aș fi avut nevoie de multă putere ca să rezist acelei tentații. Dacă nu aș fi fost dependent de el, aș fi putut și ar fi trebuit să-l las baltă. Dar nu mă încumetam să fac asta. În plus, aveam în taină mai multe senzații primare, dintre care unele chiar puseseră stăpânire pe mine pe ascuns. Una dintre ele era convingerea că pe mine viața nu prea mă răsfăța. O vreme, fusesem gata-gata să cad în ispită, dar, până la urmă, frica învinsese. Mă temeam că, mai devreme sau mai târziu, șmecheria tot s-ar fi aflat și atunci m-aș fi trezit și cu un proces penal pe cap. După părerea mea, asta ar fi pățit și Autz dacă n-ar fi murit la timp. Îl avertizasem de mai multe ori, dar el râdea de frământările mele. La sutele de mii de comenzi pe care le au aștia, îmi explica el, ar trece luni întregi până să se ocupe de asemenea nereguli – asta, bineînțeles, dacă le-ar descoperi! Foarte multe delictе, i-am răspuns eu, ar fi, într-adevăr, sută la sută sigure dacă făptașii n-ar crede că le pot repeta. Abia prin repetiție delictul devine de clasa a doua și, astfel, periculos, am adăugat. Autz a fost impresionat de argumentul meu, dar era, totodată, prea îndrăgostit de succesul șmecheriei sale.

Între timp, ochii mi s-au uscat. Mă uitam la niște bătrânei costelivi din ai căror pantaloni scurți ieșeau niște picioare ridicol de subțiri. Pe lângă mine a trecut pe bicicletă o femeie tânără care lingea o înghețată în timp ce pedala; am urmărit-o cu privirea. În aceste clipe nu era nimic mai frumos decât priveliștea unei femei care pedalează pe stradă, cu părul blond fâlfâind în vânt și cu trupul drept. Ba nu. Exista o priveliște și mai frumoasă. Am întâlnit-o în Piața Friedrich Ebert. Acolo era o rață mare, durdulie, care stătea într-un picior, cu ochii închiși, de bună seamă dormind. Eram încântat. Era cu puțință? O rață care să doarmă în picioare în mijlocul orașului? M-am apropiat de ea și am văzut că așa era. Pasărea ridicase un picior, lipindu-l de corp, și reușea să-și mențină echilibrul. Lângă mine era un domn mai în vârstă, care se mira și el. Omul avea o cămașă penibilă, pe care o purta peste pantaloni. A ridicat mâna stângă pentru a-și privi unghiile bătucite. Și-a cercetat îndelung mai ales unghia

vineție, umflată, de la degetul mare. Era un hematom care se resorbea cu dificultate. Dintr-odată, am văzut o perișă de dinți uzată care zăcea pe jos, chiar lângă rață. N-am mai fost atent la rață, pierzându-mă aproape în peisaj. Da, îmi doream să pot imita rața. Să pot să stau așa, dormind într-un picior, în oraș: atunci n-aș mai fi avut ce să-mi doresc. Mă simțeam, într-adevăr, într-un fel de încurcătură. Dacă înțelesesem bine, trebuia să-mi cumpăr până a treia zi un costum negru nou. Maria spusese că nu pot merge la înmormântare îmbrăcat cu vechiul meu sacou negru și cu pantalonii aceia vechi, care nici nu prea mergeau, pentru că nu erau tocmai negri, ci albaștri-închis. Nu aveam mare încredere în obsesia pentru rigoare a Mariei, dar mă simțeam neajutorat. Mai fusesem și la alte înmormântări și de fiecare dată îmi plăceau tocmai acei oameni care veneau îmbrăcați în haine de doliu nu tocmai impecabile. Exact nepotrivirea hainelor de doliu era semnul doliului. Îmi amintesc, până în ziua de azi, de câteva înmormântări deosebit de impresionante din copilărie. Rudele mele nu erau (nu sunt) tocmai înstărite. Mătușile și unchii mei, chiar și părinții, apăreau în haine de doliu mai mult sau mai puțin improvizate. Hainele exprimau doliul prin *propriile* lipsuri, ceva mai potrivit nici nu s-ar fi putut găsi pentru o înmormântare. Căci cu adevărat înduioșători nu erau morții, ci viii. Maria vedea însă în înmormântarea lui Autz în primul rând o oportunitate să mă constrângă să fac niște cumpărături. În afară de un costum negru, mai aveam nevoie urgent de vreo opt perechi de șosete noi, de o brățară nouă pentru ceas, de o baterie nouă pentru deșteptător, de două cămăși noi și de un ceainic nou. Propoziția asta – „Avem nevoie de un ceainic nou“ – Maria o rostea cu o implicare afectivă specială, pe care o sesizam și eu, fiindcă această propoziție indica o problemă care ne preocupa deja de multă vreme. Nu aveam un menaj comun, locuiam atunci, ca și acum, separat. Maria ar fi vrut să ne mutăm împreună, preferabil la mine, pentru că eu – cel puțin în principiu – nu aveam nimic împotrivă să stau cu ea.

Într-adevăr, locuiam împreună mai ales la sfârșit de săptămână, de regulă, la mine, ca un cuplu rodat de multă vreme. Pentru a sugera măcar conflictul pe care îl aveam, menționez

numai senzația de ușurare care mă încerca atunci când, luna dimineața, după un sfârșit de săptămână petrecut împreună, Maria pleca. Țineam acest conflict secret, pentru că nici măcar eu nu puteam să explic în ce consta acea ușurare pe care o simțeam luna, când Maria pleca. Simțeam doar o vagă senzație de libertate, simțeam cum, în sfârșit, mi se lua o greutate de pe umeri. Această senzație mi se părea mie însumi nedreaptă, pentru că, trecând cu vederea alcoolismul ei ocazional, nu aveam ce să-i reproșez Mariei. Țineam totul în mine și sufeream în tăcere. Și nici măcar asta nu mi se părea neobișnuit, fiindcă mă săturasem de aceste mici ipocrizii pe care le aduce cu sine viața, de la o vârstă încolo, cum ar fi pielea îngroșată de pe călcâie sau descoperirea de cont.

La marginea Pieței Friedrich Ebert se afla un magazin universal Elite. Era un magazin mic, cu un singur etaj, în care se găseau articole de menaj, îmbrăcăminte pentru copii, pantofi, capoate, o cafenea și, pe lângă acestea, o cizmărie pentru bărbați și o lăcătușerie. Mi-am dat seama că puteam să cumpăr de acolo un ceainic, bifând astfel măcar una dintre cumpărăturile preconizate. Maria spunea că în ceainicul nostru (adică în ceainicul meu, de fapt) era atât de mult calcar, încât mai bine îl aruncam. Cu ani în urmă, îmi venea să râd de îndrăzneala magazinului de a se numi Elite, astăzi mi-a trecut. Nu mai cumpărasem de ceva vreme nimic de acolo – însă acum, străbătând parterul, eram de-a dreptul șocat. Era aproape gol. Vânzătoarele stăteau fără nicio noimă în spatele tejghelelor și așteptau să vină cineva să cumpere ceva. În această privință, eram poate pentru ele un licăr de speranță. Am luat-o spre raionul cu articole de menaj din celălalt capăt al parterului. Citisem deja mult despre criza magazinelor de acest fel, dar n-aș fi crezut că lucrurile pot sta chiar atât de rău. Mă întrebam (dat fiind că eu însumi intram doar rareori într-un magazin universal) dacă n-ar trebui să mă simt vinovat pentru declinul acestor magazine. În tinerețea mea, la magazinul universal era agitație mare în fiecare zi. Oamenii radiau de fericire când găseau câte ceva de cumpărat sau când puteau să urce la etaj pe noile scări rulante. Pe vremea aceea, trebuie să fi fost o fericire să poți

să te plimbi printr-un asemenea magazin. Și acum se terminase! M-am și oprit ca să mă minunez de pustietatea din jur. Ceainicul pe care l-am cumpărat a costat 3,50 euro, motiv pentru care m-a încercat încă o dată, pentru scurt timp, acel sentiment de vinovăție. M-am gândit că n-ar fi rău să-mi cumpăr de aici și un pat nou, dar n-aveau paturi, ci doar lenjerie de pat. Oare n-ar trebui să caut un magazin universal mai mare și să-mi cumpăr chiar *azi* un pat nou, ca să-mi pot arăta mai bine bunăvoința?

Dar îmi era imposibil să intru în mai mult de un magazin pe zi, și asta cel mult o dată pe săptămână. În această privință, Mariei i se părea că sunt prea reținut. Se oferise deja de mai multe ori să mergem împreună și să cumpere ea un pat nou. Maria se aștepta, astfel, la mai multă eficiență. A pronunțat chiar acest cuvânt: „eficiență“. Era unul dintre cuvintele care se foloseau adesea în agenția de publicitate la care lucra. Trebuie să recunosc că lipsa chefului de a cumpăra un pat nou avea în spate o poveste delicată, despre care nu discutam cu Maria. Într-adevăr, mă culcasem mulți ani la rând în acest pat cu Thea. Aveam o mulțime de amintiri extraordinare legate de el. Dacă ar fi știut despre această legătură, Maria ar fi fost revoltată și, probabil, s-ar fi gândit la consecințe. Și cuvântul „consecințe“ provenea din agenția de publicitate. Era frumos să cari după tine prin viață, peste ani, o perioadă compusă din multe detalii corporale. Dacă aș fi avut curaj, mi-aș fi cumpărat acum un costum nou. Dar nu aveam, mă simțeam sleit de prea multe amintiri. În mormântarea lui Autz era programată a treia zi și devenea tot mai probabil că aveam să mă duc tot cu hainele mele mai vechi. Mă simțeam bine în hainele nu tocmai noi, îmi plăcea cum îmi stătea cu ele. Arătam de parcă aș fi fost un domn de pe timpuri. Maria nu avea de gând să vină la înmormântare, o întrebasem. Doar dacă mi-aș fi luat un costum nou, negru-negru. Pe cer se adunau nori cenușii de ploaie și un vânt puternic s-a năpustit asupra pieței, culcând la pământ tufele de prin grădini. La cinema Excelsior rula un film cu titlul *Die Flucht ohne Ende*¹. Dacă

¹ Ecranizare din 1985 a romanului omonim de Joseph Roth. (N. red.)

aș fi intrat acum în cinematograful, ar fi trebuit să țin ceainicul în brațe o oră și jumătate. Și, totuși, am intrat în foaietul gol al cinematografului. Privind sala de proiecție prin ușile duble care erau deschise, am zărit șase sau șapte spectatori răzleți. Oare de ce s-or duce atât de mulți bărbați singuri la cinema? N-am văzut nici cupluri, nici femei în vârstă care să stea una lângă alta. Cu această priveliște a bărbaților care stăteau nemișcați, sala de proiecție părea că se transformă într-o sală de așteptare pentru oameni care aveau nevoie de asistență. Nu voiam deloc să trec drept un om care avea nevoie de asistență – nici măcar într-o sală de cinematograful aproape cufundată în întuneric. Bărbații care stăteau singuri păreau aduși de la un spital. Poate că proprietarul cinematografului avea de gând să aștepte până începea proiecția ca să sune la vreo organizație caritabilă evanghelică și să spună: „Avem aici șapte oameni năpăstuiți, n-ați putea să treceți să vedeți ce-i cu ei?” Tot gândindu-mă la asta, am părăsit foaietul. Afară deja părea că vine furtuna. Cerul devenise mai întunecat și vântul, mai aspru. Un copil care plângea era împins repede cu căruciorul. Păsările se înălțau, agitate, pentru ca după nici trei metri să aterizeze din nou. Porumbeii grășani semănau cu mătușile mele moarte de când lumea. Un bărbat deschidea pubelă după pubelă, fără să găsească nimic. Era deja miezul verii. Pe vremea când încă eram cu Thea, plecam în fiecare an. Dar, de când dispăruse din viața mea, mă dezobișnuisem să îmi iau vacanță. Adică nu mai apăruse nimeni care să mă oblige, an de an, să plec în concediu. Maria mă bătea și ea la cap să mă duc pe undeva, însă, în mod ciudat, reușeam să mă impun.

Pe dată, au început să cadă primii stropi de ploaie. Erau niște stropi mari și grei, care prevesteau o ploaie torențială. La unele ferestre au apărut gospodine care au coborât jaluzelele până la jumătate. Un fulger a scânteiat deasupra pieței, iar ploaia s-a întetit. M-am lipit de zidul unei case, care însă nu prea mă adăpostea. Lipsit de inspirație, m-am întors la cinematograful. În foaiet se afla acum o mamă care alăpta și nu părea deranjată de prezența mea. Nici măcar nu m-a privit, se uita fără întrerupere la bebelușul ei. Ia te uită ce schimbare îmbucurătoare, sugarii pot fi hrăniți în public, mi-am spus. Priveliștea

asta avea asupra bărbaților un efect educativ. Așa aveau să priceapă mai bine că sânii au, dincolo de dorința bărbaților, și un sens etic. Această învățătură era (este) pentru mine absolut necesară. În afară de mine și de mama cu copilul, nu mai era nimeni în foaier. Mă uitam la instantaneele din filme expuse în vitrine și mă prefăceam că am de gând să-mi cumpăr imediat un bilet. De fapt, mă uitam, pe cât de discret puteam, la pieptul femeii care alăpta. Când văd sâni (sau părți ale lor) în decolteul unei femei, mă simt nespus de atras, chiar și de femeile gravide. Din cauza burții proeminente, sânii gravidelor trec cumva într-un plan secund, adică devin smeriți, ceea ce îi face să pară însă mai casnici, mai camaraderești (ca să spun așa). Pieptul femeii care alăpta era mare, alb și acum expus aproape în totalitate. Plăcerea (pofța) mea plutea în aer încoace și încolo, între femeie și mine, căci femeia nu dădea, în continuare, niciun semn că ar avea de gând să ascundă cumva că alăpta. Cu toate că priveliștea îmi plăcea peste măsură, simțeam o oarecare durere în partea de sus a corpului. Pentru că ciudat la frumusețe e că nu poți decât s-o privești. Nu poți să iei nimic din ea cu tine acasă sau să păstrezi vreo părticică din ea într-un loc special. Nu poți decât să te holbezi la frumusețe, mai mult de-atât nu poți să faci cu ea. Și, după ce te-ai uitat destul, e vremea să pleci. Iar când ai văzut prea multă frumusețe odată (de pildă, Veneția sau frumoasele plaiuri ale Hessei) și apoi disperi cu mâna goală, devii puțin melancolic. Motiv pentru care era bine să mă mulțumesc cu o cantitate mică de frumusețe. Problema era că nu puteam să mă hotărâsc dacă un sân dezgolit aproape în totalitate e o cantitate mare ori mică de frumusețe. Cât am stat să mă gândesc la frumusețe, ploaia s-a mai potolit. În plus, în foaier apăruse un bărbat care închisese ușile duble de la sala de cinema. Așa că m-am dus spre ușile batante de la ieșire și m-am uitat afară, pe stradă. De bună seamă, bebelușul supsesese deja destul și acum mama îl culca la loc în cărucior. Mă bătea și pe mine gândul că ar fi putut să-mi fie foame. Deja se înserase, orașul începea să se golească. Mă gândeam dacă să mă-nânc o supă la bufetul magazinului universal sau să-mi iau mai bine la pachet o salată semipreparată de la măcelărie.

Nici nu se oprise bine ploaia, că pe trotuar coborâseră niște ciori mari în căutare de hrană. Unele dintre păsări se plimbau chiar pe mijlocul străzii, ceea ce nu mă deranja. Femeia a părăsit foaierul, cu căruciorul și copilul, iar eu m-am uitat după ei și am simțit din nou acea durere în partea de sus a corpului. Vecinătatea cinematografului m-a făcut să mă gândesc la mama, care era moartă. Din când în când, ne anunța că în curând avea să meargă la film. Când eram mici, „a merge la film“ era o sintagmă folosită de multe femei casnice. Mama mea era frumoasă și citea cu regularitate *Film und Frau*¹, o revistă ciudată care scria lună de lună despre viața actrițelor de cinema și care era citită aproape exclusiv de femei care nu fuseseră niciodată la film. Un câine cu un picior pansat a trecut pe lângă mine. Ținea piciorul bandajat în față și în lateral. Chiar putea să alerge bine în doar trei picioare. Știam prin zonă o măcelărie foarte scumpă și mi-am luat de acolo o salată semipreparată (cu ou și brânză). Nici n-am cumpărat-o bine, că a și început să mi se facă rușine. Tocmai unul ca mine, care miza atât de mult pe individualitate, mergea acasă ca un oarecare, ca un om din mulțime, cu o salată semipreparată. De fapt, aș fi vrut să-mi iau un costum nou și poate chiar un pat nou, dar uite că nu reușisem să-mi iau decât o salată semipreparată într-un ambalaj oribil de plastic. Și acum îmi purtam destinul semipreparat spre locuința mea semipreparată, unde aveam să petrec o seară semipreparată în fața televizorului. Asta dacă nu cumva avea să mă sune Maria, ceea ce era lesne de închipuit. De Maria mă legau sentimente neplăcut de complexe. De fapt, de mult timp îmi doream o altă femeie, dar nu aveam niciuna în vizor. Și, până la urmă, eram mulțumit cu Maria, ba poate că și începusem s-o iubesc. Căutam o femeie a cărei prezență s-o pot suporta fără să mă gândesc cum să scap de ea. Maria nu era o astfel de femeie. Avea o problemă care devenea, treptat, și problema mea: bea prea mult. De ani întregi, aducea când venea la mine o sticlă sau două de vin. Mă gândeam că poate Maria voia să ajung și eu să trăiesc ca ea la un moment

¹ „Filmul și femeia“ (germ.), publicație legendară din anii 1950, specializată în modă și cinema.

dat. Ar fi trebuit să-mi petrec seara mai mult sau mai puțin băut și apoi să adorm, ușor amețit, lângă ea. Dar Mariei nu i-a ieșit, nu eram un băutor. Nu puteam să-i spun că-mi făcea plăcere s-o privesc pe Maria cea care nu prea mai era în toate mințile. La fel, mi se părea că, din cauza alcoolului, serile noastre romantice nu aveau cum să dureze prea mult. Îmi convenea că nu trebuia să vorbesc excesiv. Majoritatea oamenilor au mare poftă de vorbă când sunt băuți, dar nu rezistă mult timp. Maria obosea repede și adormea adesea în timp ce vorbea cu nesaț.

Și, uneori, când adormea profund, mă îmbrăcam, ieșeam din casă și mă întâlneam cu un coleg sau doi la cârciumă. Maria de-testa cel mai mult apucăturile astea pe care le aveam. Ea își închipuia că doi oameni care s-au culcat unul cu celălalt erau apoi, chiar și în somn, nedespărțiți. Plimbările mele postcoitale m-au făcut să-mi dau seama că nu o suportam ușor pe Maria. Cu toate că între timp devenisem tot mai legat de ea, începeam să am senzația că lângă ea sunt tot mai singur. Era, firește, vina mea. Ar fi trebuit să fiu sincer cu mine însumi și să accept că Maria nu era potrivită pentru mine. Dar nu făceam nimic. Felul Mariei de a se agăța de mine nu numai că mă emoționa, ci îmi inocula și ideea că aș fi avut o anumită datorie față de ea. Doar că nici eu nu credeam în datoria asta. Această certitudine atingea cel mai profund nivel al problemei noastre: eu aveam prea puțin talent pentru așa-zisa viață normală. Să luăm, de exemplu, banalul moment în care bărbatul stă liniștit cu femeia într-o cameră. Ea examinează nasturii de la vesta lui de lână, el citește ziarul sau se uită la televizor. Când situația asta se prelungea în cazul nostru, începeam, nu după mult timp, să simt nevoia să spun ceva. Și chiar începeam să vorbesc: împotriva voinței mele și uneori chiar și împotriva putinței mele. Dacă nu voiam sau nu puteam să vorbesc, ieșeam din cameră cu un sentiment de vinovăție. De pildă, mergeam la baie, să fac un duș, sau pe balcon, să-mi curăț pantofii. Când mă întorceam, Maria mă întreba: „Ai fost să faci duș?“ Iar eu trebuia să mă stăpânesc, să nu-mi ies din pepeni. Maria simțea aceste conflicte ale noastre și adesea tăcea, lucru pentru care îi eram recunoscător. Însă se simțea și ea vinovată și bea și mai mult.

Am auzit telefonul sunând încă de pe scară. Asta nu putea să însemne decât că Maria făcuse o criză și era convinsă că eu puteam s-o ajut.

— E deja a treia oară când te sun, urlă ea în telefon.

— Am fost la cumpărături, i-am spus eu.

— Tu? La cumpărături?

— Închipuie-ți că am găsit un ceainic nou.

(De salata semipreparată n-am zis nimic.)

— Ai deja vreun plan pentru diseară?

— Nu, i-am răspuns, sunt epuizat.

— Iar?

— De-acum se va întâmpla și mai des; a trebuit să pregătesc planurile pentru extinderea unui supermarket, lucru de care nu am știut dinainte.

— Și-asta ce înseamnă?

— Că astăzi mă voi duce la culcare devreme și că voi dormi, pe cât posibil, mult și bine.

— Sună de parcă n-ai vrea să mă mai vezi niciodată.

— Maria! Ce tot spui acolo! O să ne întâlnim chiar mâine. Sau poimâine.

— Când? Și unde?

— De pildă, după înmormântare.

— Și-atunci n-o să fii iar epuizat?

— Ba da, am răspuns, dar până atunci voi dormi suficient și voi face față oboselii.

— Cât de complicat și pedant ești iarăși!

Maria a râs.

— Știi că din cauza ta o să fie iar o seară cu vin roșu?

— Maria! am strigat. Nu te las să mă șantajezi!

— Da, scuze, retrag tot ce-am zis.

— Ai idee unde am putea merge în weekend?

— La vernisajul unei expoziții. Am primit o invitație, a răspuns ea.

— Nu-i cam plicticos?

— Trebuie să merg, e vorba despre un coleg care-și prezintă lucrările.

— Aha. Și trebuie să vin și eu?

— Așa ar fi frumos. Dar nu e obligatoriu.
— Sunt pentru, i-am spus.
— Drăguț din partea ta. Păi, acum eu o să mă lipsesc de televizor.

— Îmi pare rău.

— Asta e, a oftat ea, închizând apoi telefonul.

Din cauza discuției, am transpirat. Mi-am dat jos cămașa și m-am spălat de la brâu în sus. Apoi am deschis fereastra, am dat drumul la radio și m-am ocupat de salata semipreparată. Eram ușor deprimat. Îmi amintesc că, încă de când eram copil, mi se părea că oamenii îmbătrâneau fără speranță. Am vărsat salata într-un castron și am pus sare, ulei și oțet. Treptat, m-am mai binedispus. La radio era o compoziție pentru pian a lui Chopin. M-am tot gândit de ce n-am putut să-i spun Mariei nimic despre salata semipreparată. Nu mai voiam să fiu omul care eram. Să stau singur seara și să mănânc o salată semipreparată – asta era cu neputință. Din cauza ploii, radioul se auzea din ce în ce mai încet. L-am închis și am dat drumul la televizor. Tocmai era un documentar despre sărăcia în care trăia populația rurală din Columbia. În scurt timp, am văzut o fată de doisprezece ani chinându-se să aducă pe lume un copil. După naștere, pruncul i-a fost pus la piept. Naratorul spunea că tânăra mamă nu putea alăpta pentru că nu avea lapte. Când o asistentă medicală i-a luat copilul, fata a început să plângă. Am închis și televizorul, m-am dus la fereastră și mi-am mâncat salata semipreparată uitându-mă în jos, la strada udă.

În ziua înmormântării lui Michael Autz, am avut parte de o ceartă scurtă și aprinsă cu Maria. Ea spunea că ar trebui să-mi curăț pantofii înainte să plec. Eu i-am răspuns că înmormântarea e înmormântare, nu botez și nici cununie. Maria n-a înțeles această observație, lucru pe care, de altfel, l-a și recunoscut.

— E o regulă de politețe să apari la înmormântarea unui prieten cu pantofii lustruiți, a spus Maria.

— Autz n-a fost prietenul meu, i-am răspuns eu.

— N-are a face, a zis Maria.

Nu aveam de gând să-i explic ce voluptate metafizică te cuprinde când privești pantofii murdărindu-se de la sine. De fapt, pantofii mei nici măcar nu erau murdari, ci doar prăfuiți. Maria nu făcea diferența. Am încercat să-i explic. Ceva devine prăfuit de la sine, i-am spus, prin expunerea la praful ăsta în care suntem obligați să trăim cu toții. În schimb, murdăria rezultă din imersiunea involuntară într-un concentrat de produse rezultate în urma permanentelor procese ale naturii. Mă murdăresc dacă trec printr-un șantier sau dacă fac curat într-un depozit de cărbuni. Ultimele două fraze le-am rostit doar pentru mine. N-avea niciun rost s-o combat pe Maria cu asemenea argumente. De enervat, m-am enervat cu puțin timp înainte să ies din casă. Maria a luat un șervețel de hârtie, a îngenunchat în fața mea și mi-a șters ambii pantofi. Eu mă uitam pe pereți și tăceam.

— Dacă tot e să-ți faci apariția în costumul ăsta vechi, măcar pantofii să strălucească, a spus Maria.

N-am zis nimic.

Ziua era senină și caldă. Ciocârlii de câmp mișunau pe aleile cimitirului, își zburleau un pic coada și porneau iar în zbor, pe deasupra mormintelor. Am văzut oameni în doliu pe care nu-i cunoșteam.

Primul pe care l-am recunoscut a fost Erlenbach, unul dintre cei doi proprietari ai biroului de arhitectură pentru care lucrasem cel mai mult în ultimii ani și pentru care poate urma să mai lucrez. Mă codeam dacă să-i întind mâna peste pietrele funerare sau nu. Apoi mi-am dat seama că nu mă recunoștea, deși ne mai întâlniserăm, când și când, în biroul său; dar asta nu însemna nimic, Erlenbach avea mulți colaboratori externi. Aleea principală a cimitirului ducea către o capelă mică, de pe al cărei acoperiș bătea acum strident un clopot mic. Un clopot funerar adevărat! Nu eram sigur dacă îl regretam sincer pe Autz – probabil că nu. Eram doar puțin trist, dar o puneam mai degrabă pe seama anturajului în care mă aflam. În capelă, m-am întâlnit cu angajați de la biroul de arhitectură, cărora le-am întins mâna pătruns, în mod bizar, de o ceremoniozitate deplasată. Marea majoritate a celor îndoliați erau din familie, pe care nu o întâlнисem însă niciodată. Pe Karin tot n-o zăream. Poate că stătea chiar în față și aveam s-o întâlnesc abia mai târziu, la groapă. Erlenbach își dădea silința să se uite în ochii cât mai puținor oameni. Sicriul era depus în față, la altar. Un preot și-a făcut apariția și a ținut o cuvântare scurtă, convențională, pe care n-am ascultat-o.

Mă uitam la femeile din jur îmbrăcate în negru și mă gândeam la Thea. O femeie ca ea nu aveam să mai găsesc, ba, mai rău, nici măcar nu avea să-mi mai vină să caut. Dimpotrivă, pentru moment nu mai voiam cu niciun chip să mă las atras într-o nouă poveste serioasă de dragoste. Poate aveam să ajung până la urmă la o înțelegere cu Maria, deși nici măcar asta nu îmi doream. Blazarea mea amoroasă se potrivea foarte bine cu cimitirul. Îmi propusesem deja de mai multe ori să nu mă mai consum, dar nu se întâmpla așa. Nu mai voiam să-mi fac planuri amoroase, cu atât mai puțin în capela unui cimitir. După ce preotul și-a încheiat cuvântarea, au apărut patru angajați ai cimitirului, care au scos sicriul din